

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

Quinta causa. Quinta vocare docet, delatoremque ferire. Sex quæstiones
quintæ causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

QVÆSTIO V.
De quinta verò questione in concilio Carthaginiensi a III. c. 7. sic invenitur definitum.
C. I. ¶ Non est à communiōe suspendendus, qui die statuta ad causam venire non potuit.

Quisquis à Episcoporum accusator ad Primatem provincie ipsius causam deferat accusator. Nec à communiōe suspendatur, cui crimen invidetur, nisi ad causam suam dicendam, i electorum iudicium, die statuta, literis evocatus minime occurrerit, hoc est, intra spatium mensis ex ea die, qua eura literas accepisset confiterit. Quòd si e aliquas veras necessitatis causas probaverit, quibus eum occurrere non potuisse manifestum sit, causis suis dicende intra alterum mensem integram habeat facultatem. Verùm tandiu post mensem secundum non communicet, donec purgetur. Sin autem nec ad concilium universale 2 occurrere voluerit, ut vel ibi causa eius terminetur, ipse in se damnationis suæ sententiam dixisse iudicetur. Tempore sanè, quo non communicat, nec 3 in sua ecclesia, vel parochia communicet. Accusator autem eius, si nunquam diebus causæ dicendæ defuerit, à communiōe non removeatur. Si verò aliquando defuerit subrahens se, restituito in communiōem Episcopo, removeatur à communiōe accusator: ita tamen, ut nec ipsi admittatur facultas causæ peragendæ, si se ad diem occurrere non noverit, d sed non potuisse probaverit.

- 1 ¶ Electorum iudicium] Iste dua voces absunt ab editione Coloniensi conciliorum in quatuor tomis.
- 2 ¶ Universale] In concilio ipse additur, anniversarium. quod in Africano concilio c. 62. ostenditur de universali concilio Africa esse intelligendum.
- 3 ¶ Nec in sua ecclesia] Sic in ceteris conciliorum editionibus, & codice canonum, & apud ceteros collectores. Sed in editione quatuor tomorum est, nec in sua plebecommunicet. Græcè, c. 19. legitur, μηδὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἐκκλησίᾳ, μηδὲ ἐν παροικίᾳ κοινοῦντο. id est, neque in propria ecclesia, nec in parochia communicabit.

QVÆSTIO VI.
Sexta verò questio eodem septimo capitulo concilii Carthaginiensis III. terminatur, in quo sequitur.
C. I. ¶ In civili, & proprio duntaxat negotio ad arguendum admittitur, qui in Episcopis accusatione culpabilis invenitur.

Illud verò placuit, ut cum agere cœperit in Episcoporum iudicio, si fuerit accusator persona culpabilis, ad arguendum f non admittatur, nisi proprias causas, non tamen ecclesiasticas, vel i criminales afferere g voluerit.
C. II. ¶ Propriam causam agere valet, cui accusare non licet.
Item ex concilio Carthaginiensi 7. c. prope fidem.

Omnia, h quibus accusatio denegatur, in causis propriis accusandi licentia non est deneganda.
a Et Felix Episcopus ad Episcopos Gallie. b Anselm. l. 2. c. 122. Burd. l. 2. c. 106. P. 1. c. 270. P. 2. c. 106. c Anselm. 2. q. 9. §. 2. §. 2. d al. ubi iussit. e Anselm. l. 3. c. 121. Burd. ibidem. Ivo ibidem. P. 2. ibidem. f al. ad accusandum, vel arguendum. g al. dicere. h Ivo part. 2. c. 64.

C. III. ¶ In accusatione Episcoporum delicta, civiliter tantum experiri.
Item Felix Papa omnibus Episcopis per Gallia provincias constituit, epistola secunda.

C. IV. ¶ De eodem.
Item Hadrianus Papa in capitulo, c. 3.

CAVSA V.

De infamiam cuiusdam Episcopi chartula accusatus occurrere confiteritur: tandem accusator in publicum. Episcopus autem semel literis evocatus, causa sua die statuta adesse non voluit, procuratorem iudicis se praesentavit, absq; synodali auctoritate damnatur. Demum iudicio per appellationem negat de accusatoris inimicitia Episcopus conqueitur: tandem in probatione deficit accusator.
1 Primò queritur, qua pars sit ferendus, qui famulatum bellum clanculo scribens, probare negligi quæ mandavit.
2 Secundo, quæ sit vocandus ad causam, antequam sententiam damnationis accipiat. b
3 Tertio, an per procuratorem causam suam agere valeat, si ipsius causa adesse non potest.
4 Quarto, an absq; synodali auctoritate sit damnandus.
5 Quinto, an idem aliquis habendus sit introitus, quæ tunc terius indicat.
6 Sexto, qua pars sit pleniendum, qui, quid iudicis, pleni valeat.

QVÆSTIO VII.
De prima questione Hadrianus Papa scribit in epistola, c. cap. 49. al. 30. dicens.
C. I. ¶ Flagellatur, qui scripta in alterius famam neglexerit probare.

Qui d in alterius famam publice i flagellatur, si verba contumeliosa confinxerit: & repetita non probaverit, flagellatur: & qui ea prius in publico rumpat, si non vult auctoris facti causam incurrere, i Publicè] Hadrianus, Capitulare Caroli, & ibi in publico.

C. II. ¶ De eodem.
Item Gregorius I. epist. 29. f. c. 129.
Quia Castorium Notarium, ac responsalem nocturno silentio in publico i civitatis loco contumeliam posuit in ejus crimine loquentem, multumque de faciendâ pace callidè contradicentem. Quisquis veraciter loquitur, semetipsum non debet formidare, oportet, ut publice crederetur, si in contestatione sua loqui praesumpserit, quicquid ille sit, qui hoc agere praesumpserit, quicquid in tantæ iniquitatis consilio praebuit, quicquid sancti ejus corporis ac sanguinis participatio vatus sit. Si verò, quia lateret, & quantum teneat ad disciplinam f non valet, si tantum scius, etiam prohibitus, corpus ac sanguinem

a 3. q. 10. c. fin. P. 1. c. 213. b al. excipiat. c 1. 7. c. 361. d Anselm. l. 3. c. 88. P. 1. c. 116. & P. 2. c. 121. P. 2. c. 381. f al. disciplina.] orig.

percipere præsumit, anathematis ultione percussus 3 fit, ut fallax, ac pestiferi à sanctæ ecclesiæ corpore sit divisus. & infra. Sin autem in eadem civitate egressus ad publicum potuerit docere, quæ dixit, vel certè sciens se non posse, quæ scripsit, ostendere, errorem suum fuerit aperte confessus, Dominici corporis ac sanguinis participatione non sit privatus, neque à corpore sanctæ ecclesiæ alienus existat.

¶ Publico | Hæc vox abest à manuscriptis, & originali, & Item v. sed ob casum est retenta, & in aliquot vetustis est glossa inserta.

¶ Contradictum | Quæ sequuntur usque ad versiculum, Quod si, additæ sunt ex ipsa epistola, & referuntur etiam ab Irenæo.

¶ Percussus sit | Antea legebatur, percussus; sed cum ea, quæ antecedit, ipsi fidei legent, quia ad oculum delictum referunt, emendatum hoc est, quemadmodum multa, ex epistola ipsa. Apud Irenæum verò legitur, anathematis ultione percussus, ut fallax, &c.

C. III. ¶ Anathematizentur, qui famosis libellos in ecclesiâ ponunt. Item in concilio Eliberitano, c. 3.

¶ Si a qui inventi fuerint famosis libellos in ecclesiâ ponere anathematizentur.

Item Codice lib. 9. titulo de famosis libellis, lege unica. Imp. Valentinianus & Valens, A. A. [¶ Si quis famosum libellum domi, sive in publico, vel quocumque loco ignarus receperit, aut conservaverit, quamvis alter inventus, aut nulli confiteatur inventum, Sin vero non fecerit eadem adnotat vel corripserit, vel igne consumpserit, sed non eorum manifestaverit, sicut se quasi auctorem huiusmodi delicti capitali poenitentia subijungentem.] & infra. Huiusmodi autem libelli alterius opinionem non ledant.

QUÆSTIO II.

Vocatio autem ejus, qui impetitur, non semel, sed bis, & tertio per congruum spatium rationabilibus scriptis fieri debet.

C. I. ¶ Vocatio ad synodum ejus, qui impetitur, & scriptis, & per spatium sui congruum.

Unde Damasus Papa Stephano Archiepiscopo epist. 3. scribit, dicens.

Vocatio b ad synodum juxta decreta Patrum canonica ejus, qui impetitur, rationabilibus i scriptis per spatium fieri debet congruum, atque canonicum: canonica ordinatio, licet venerit ad conventum quancumque necessitate, nisi sponte voluerit, nullatenus suis respondebit insidiatoribus.

¶ Rationabilibus scriptis | In epistola Damasi loco hunc verbum legitur, tam sua presentia, quam & scriptis, atque apocryphis: verum Anstimus, Burchardus, quibus Polycarpus, & Ivo cum vulgata lectio conveniunt.

C. II. ¶ Quibus temporum spatium reus vocetur ad causam.

Item Sylvester Papa.

Presenti e decreto censensus, ut in primis paternaliter d vocentur, & per septem dies expectentur, nullius ecclesiasticæ rei interdicta licentia. Hinc verò expectationem iterum addantur septem dies, interdicta ecclesiâ intrandi licentia, & omnia divina officia audiendi. Post verò addantur duo dies, quibus à pace & communione sanctæ ecclesiæ sint suspensi. Deinde verò iterum alius duobus diebus sub eadem expectatione deportentur. i Quibus uno die superaddito, o-

a Cap. l. c. 23. Poly. l. 1. tit. 21. An. l. 3. c. 29. Ivo p. 3. c. 31. & d. c. 14. Burch. l. 2. c. 59. b Poly. l. 1. tit. 1. An. l. 3. c. 30. Burch. lib. 1. c. 18. Ivo p. 3. c. 26. c Poly. l. 1. tit. 1. An. l. 3. c. 22. d al. personarum.

mi expectatione veluti jam desperata, reus mox anathematis gladio feriatur.

¶ Deportentur | Antea legebatur, expectentur. Emendatum est ex Polycarpo, Anstimo, & vetusto Gratiani exemplari-bus, in quorum nonnullis hæc est glossa interlinearis, id est, expectentur.

C. III. ¶ Nullus accusatio per scripta suscipiatur.

Item Damasus Papa ad Episcopos Italia, epist. 6.

Relatum a est ad sedem Apostolicam, vos accusationes fratrum per scripta suscipere absque legitimo accusatore. Quod deinceps in omni terrarum orbe fieri Apostolica auctoritate prohibemus, & quod nuper factum est, absque ulla retardatione corrigere & curamus, nec e unquam prius per scripta eorum, qui accusantur, causam discutere liceat, quam per querelantium institutionem d vocati canonicè ad synodum veniant, & præsentem agnoscat veraciter, & intelligat, quæ ei obijciuntur. & infra. ¶ Leges enim sæculi accusatores presentes exigunt, & non per scripta absentes. Unde canonica Patrum constituta non semel, sed sæpissime claman, nec accusationes, nec testimonium e ullum per scripta posse proficere, nec de aliis negotiis quicunque testimonium dicant, nisi de his, quæ sub presentia eorum acta esse noscuntur. Similiter, & qui f alium accusare elegerit, præsentem se, & non per alium accuset, inscriptione videlicet præmissa. Neque ullus unquam judicetur, antequam legitimos accusatores præsentem habeat, loquendum namq; e est, ne ira quemquam subripiat, h factiarque citius omne, quod non licet.

C. IV. ¶ Vi, aut timore egesti, aut suis rebus expoliati ad synodum non vocentur.

Item Felix Papa II. Athanasio, & omnibus orientalibus Episcopis, epist. prima, c. 3.

Si i Primates, accusatores Episcoporum cum eis pacifice familiariter minime poterint, tunc tempore legitimo eos ad synodum canonicè convocant, non intra angusta tempora canonicè convocent, & non prius, quam eis per scripta significent, quid eis opponitur, ut ad responsum præparati adveniant. Nam si aut vi, aut timore egesti, aut suis rebus expoliati fuerint, nec canonicè vocari ad synodum possunt, nec respondere æmulis debent, antequam canonicè restituantur, & sua omnia legaliter reddantur.

Hæc auctoritas non evidenti modo datur intelligi, quod nisi quis canonicè vocatus fuerit, etiam si aliqua occasione ad synodum veniat, suis nullatenus cogitur respondere insidiatoribus. Canonica autem vocatio est, quando servato dierum interstitio, secundum auctoritatem beati Sylvestri, causa sua, litera adesse iubetur, quibus, quid ei obijciatur, auctoritate Felicis Papæ significari oportet.

QUÆSTIO III.

Quod autem per procuratorem suam causam agere valeat, qui impeditur cause sue adesse non valet, auctoritate Romanæ synodi, qua tempore Hadriani & Papæ celebrata est, probari videtur, in qua c. 5. sic statutum legitur.

C. I. ¶ Pro se legatum ad synodum mittat, quem gravi necessitate premittat.

Si i agrotans fuerit Episcopus, aut aliqua cum gra-

a An. l. 3. c. 23. Poly. l. 1. tit. 1. b corrigi rogantur. orig. c. 11. q. 3. c. 20. An. q. 1. d al. institutiones. e testimonia. orig. f. 2. q. 2. qui accusare. g al. quocumque. h in cuiquam subripit. i Burch. lib. 1. c. 22. Ivo p. 3. c. 27. k In cap. Hadriani c. 5. & Felix I. epist. 2. l Poly. l. 1. tit. 1. Burch. l. 1. c. 31. Ivo p. 3. c. 26. Pann. l. 4. c. 19. 4. 3. c. 20. 23

C. II. ¶ Nec qui parit, est amicus, nec qui verberat inimicus.

Idem ad Vincencium Donatistam, & Rogatissimam, epist. 94.

Non a omnis qui parit, amicus est, nec omnis qui verberat inimicus. Meliora sunt vulnere amici, quam voluntaria oscula inimici. Melius est cum fevertate diligere, quam levitate decipere. ¶ Vilis est erantipanis tollere, si de cibo secus iustitiam negligebat, quam effluenti panis frangitur, ut iniustitiam seductus acquiescat. ¶ Et qui phreneticum ligat, & qui lethargicum excitat, amobus molestus, amobus amat. Quis nos potest amplius amare, quam Deus? Et tamen nos non solum docere suavit, verum etiam salubriter terrore non cessat. Fomentis lenibus, quibus consolatur, sepe etiam mordacissimam medicamentum tribulationis adiangens, exeret fane Patriarchas, & etiam pios & religiosos; populum committentem poenis gravioribus agit; non autem ab Apollolo & stimulum carnis tertio rogatus, ut virtutem in infamitate perficiat. ¶ Noveris i aliquando furem eventendis pecoribus pabulum spargere, aliquando pastorem flagello ad gregem pecora errantia revocare.

¶ Noveris. Apud B. Augustinum legitur, & noveris, pondez, hac pari ex superiore parte, & putas nullam vim adhiendam esse homini, &c.

C. III. ¶ Non otia habet, sed diligitur, qui castigatur & corrigitur.

Item ex sermone 14. Ambrosii, qui sic incipit. [Amantissimè.]

Non osculatur semper pater filium, sed & aliquando castigat. Ergo, quando castigatur, qui diligitur, tunc circa cum pietas exercetur. Habet enim & amor glagras suas, quæ dulciores sunt, cum amarissimè d. inferuntur. Dulcor enim est religiofa castigatio, quam blanda remissio. Unde ait propheta 4. [Dulciora sunt vulneta amica, quam voluntaria oscula inimici.]

Ex his verbis datur intelligi, quid magis conferi utilitati frater, qui crimine accusandæ vel indandæ persequitur, quam qui celando fovere nititur. Eusebius autem Episcopus contra statuerè videtur, dum aliorum criminum sponte consentiens in Episcoporum accusacione recipi prohibet, dicens epist. prima ad Episcopos Galias.

C. IV. ¶ Ad accusacionem non admittantur aliorum crimina sponte consentientes.

¶ Illi, f. qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt, ad pulsacionem Episcoporum non admittantur: qui veritatem professionis infidelitas & inimicitia impedire solet. Nec illi credendi sunt, aut admittendi, quia aliorum sponte crimina consentient. Et ideo replicanda est sollicitudo veritas, quam sponte prolata in illis vox habere non potest. Hanc diversis cruciatibus & latebris suis religiosus & tortor exigere debet, ut dum poenis corpora subiciuntur, quæ gesta sunt, fideliter, & veraciter exquirantur.

C. V. ¶ De eodem.

Item in proverbis, c. 12.

Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis est, celat amici commissum. Item infra ca. 25. Quæ viderit oculi tui, ne proferas in iurgio citò, ne postea emendare non possis, cum de honestaveris amicum.

Sed aliud est ex charitate aliorum crimina deferre, ut quos fricta admissum corrigere non possimus, convulso iudicii fronsena corripit: atq; aliud insidando falsa obicere, vel insidando vera facile exponere. Illud vero charitatis, hoc autem impietatis est officium. Unde in eodem proverbio, cap. 12.

a 23. q. 4. nimum s. non omnis. Proverb. 27. b Gen. 42. c 2. Cor. 12. d al. amantiss. e Proverb. 27. f Anst. 10. c. 21. g. rigorosus. orig.

dicitur. [Verba impiorum insidantur sanguini: si iustorum liberabit eos.] & infra. [Qui quod novit loquitur, iudex i iustitia est: qui autem mentitur, testis est fraudulenter.] Item. ¶ [Lalum varietati firmum est in perpetuum: qui autem testis est custodit si suum, custodit animam suam: qui autem, inconsiderate a loquitur, scit malum.] & infra. [Verbum mendax iustus detestabitur: impius autem confundit, & confunditur.] Item Augustinus in Psal. 17. [Sicut quando 2. humana infirmitate pedes nostri in aliquod peccatum moventur, insurgunt lingua inquisitorum in iuramentum, cum fuisset miserentium: irridet impij, unde dolent pii.]

¶ Iudex. Sic in biblicis etiam Compluti & Antuerpiæ impressu. Sed in nonnullis manuscriptis habetur, index. Græce autem em d. ex. v. d. u. l. e. v. d. e. v. d. e. d. i. e. a. d. 3. p. d. p. v. o. s. v. o. s. ad i. v. o. s. d. i. e. a. d. d. e. s. t. e. l. a. r. u. m. t. e. s. t. i. m. o. n. i. u. m. d. a. t. i. u. s. t. i. u. s. t. i. s. t. e. t. u. m. a. u. t. e. m. i. n. j. u. r. t. o. r. u. m. d. o. l. o. s. u. s.

¶ Siquando. Hic versiculus videtur sumptus partim ex verbis B. Augustini, partim ex glossa marginali, & interlineari in eodem loco ex eod. B. Augustino & Cassiodoro.

QUESTIO VI.

¶ Vi autem, quod intulit, probare non valet, puniendus est.

C. I. ¶ Puniatur, qui aliu falsa intulit.

Unde Hadrianus Papa ait in capitulo, b. c. 43. ¶ Mis, e qui alius falsa intulit, puniatur, & pro falsitate ferat infamiam.

C. II. ¶ De eodem.

Item Gregorius Papa.

¶ Vi calumniam illatam non probat, poenam debet incurtere, quam si probasset, reus utique sustineret.

¶ Hic Gratianus partem sequens capituli, quasi quandam per se sententiam, quod non raro solet, proponit.

C. III. ¶ Quia poena ferriatur, qui crimen illatum non probat.

Item in regulo.

¶ Via d. iuxta canonicas Patrum sententias, qui calumniam illatam non probat, poenam debet incurtere, quam si probasset, reus utique sustineret, ac per hoc, quia subdiacono crimen Diacono probare non potuit, quoniam impositionem manus (qua carere non potuisset) non habuit, non solum i sacerdotio & officio caruit, sed tanquam revera infamis meruit verberibus castigari. Nam cui cum tribus testibus, veluti laico crimen quodlibet approbatur, non est mirum, quod obicit dum probare non sufficit, si corporali infamiam, quem admodum laicus, ex iuris similitudine subiugatur. Quod enim esset Diacono gradum amittere, hoc fuit subdiacono fame plenitudine caruisse. ¶ In regulo B. Gregorii hac non sunt inventa, sed habentur nomina in vita ipsius a Ioan. Diacono scripta lib. 4. c. 21. In eodem postquam citavit epistolam 66. libri noni, Anthemi subdiacono scriptam, inde ista colligit. Idcirco Gregorius non probantem quod obiecerat subdiaconum officio jubet privari, quia iuxta canonicas patrum sententias, qui calumniam, &c. usq; ad finem. Sicut eadem casus hoc ex Ioan. Diacono sumptum est, ita in Decretalibus caput primum tit. de calumniis, ex ipsa Gregorii ad Anthemium epistola est acceptum.

¶ Solùm] Vox ista abest ab originali, sed ob glossam non est indulta.

¶ Codice libro primo, titulo de Episcopis & clericis, l. 2. Imperator Theodosius, 2. pars. ¶ Presbyteri circa in iuramentum questum testimonium dicant, ita tamen, ut falsa

a inconsideratus est ad loquendum, vulg. in versic. quia dixi. b Cl. 2. c. 27. c Anst. 1. c. 92. d Ioan. Diacon. l. 9. vita B. Gregori. c. 21.

